

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

İNSAN HAKLARINI İNCELEME

KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

3'üncü Toplantı
27 Şubat 2020 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Hakan Çavuşoğlu'nun, Almanya'nın Hanau şehrinde 19 Şubat 2020'de düzenlenen saldırıda hayatını kaybedenlere rahmet dilediğine ve İslam karşıtlığıyla mücadelenin önemsenmesi gerektiğine ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Hakan Çavuşoğlu'nun, Komisyona üye seçilen Şanlıurfa Milletvekili Zenzem Gülender Açıanal'a "Hoş geldiniz." dediğine ilişkin açıklaması

3.- Komisyon Başkanı Hakan Çavuşoğlu'nun, Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon için İnsan Haklarını İnceleme Komisyonuna düşen üyelikler için parti gruplarının isimleri Başkanlığa bildirmesini rica ettiğine ilişkin açıklaması

4.- Komisyon Başkanı Hakan Çavuşoğlu'nun, Komisyon bünyesinde kurulan alt komisyonların çalışmalarına ilişkin açıklaması

5.- Komisyon Başkanı Hakan Çavuşoğlu'nun, Komisyona yapılan bireysel başvurulara ilişkin açıklaması

6.-Komisyon Başkanı Hakan Çavuşoğlu'nun, Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonunun

Diyarbakır ve Elâzığ Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporlarının görüşmelerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

III.- KARARLAR

A)KOMİSYON KARARLARI

1.- Çocuk Hakları Alt Komisyonunda görevlendirilecekler ve alt komisyonun Ankara dışında ve yurt dışında yapacağı çalışmalara katılacak görevlilere ilişkin karar

IV.- KONU

A)ALT KOMİSYON RAPORLARI

1.- Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonunun Diyarbakır Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu ile Elâzığ Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu'na ilişkin görüşmeler

İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

3'üncü Toplantı
27 Şubat 2020 Perşembe

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu saat 14.35'te açıldı.

Komisyon Başkanı Hakan Çavuşoğlu,

Almanya'nın Hanau şehrinde 19 Şubat 2020'de düzenlenen saldırıda hayatını kaybedenlere rahmet dilediğine ve İslam karşıtlığıyla mücadelenin önemsenmesi gerektiğine,

Komisyonu üye seçilen Şanlıurfa Milletvekili Zemzem Günder Açıkanal'a "Hoş geldiniz." dediğine,

Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon için İnsan Haklarını İnceleme Komisyonuna düşen üyelikler için parti gruplarının isimleri Başkanlığa bildirmesini rica ettiğine,

Komisyon bünyesinde kurulan alt komisyonların çalışmalarına,

Komisyonu yapılan bireysel başvurulara,

Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonunun Diyarbakır ve Elâzığ Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporlarının görüşmelerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine,

İlişkin açıklama yaptı.

Çocuk Hakları Alt Komisyonunun çalışmaları süresince Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığından konuyla ilgili uzman görevlendirilmesi, Alt Komisyonun Ankara dışında, yurt içinde ve yurt dışında inceleme çalışmalarına komisyon uzmanlarının ve kamu kurum kuruluşlarından görevlendirilen personelin katılması kabul edildi.

Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonunun Diyarbakır Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu ile Elâzığ Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu, görüşmeleri tamamlanarak kabul edildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından 16.07'de toplantıya son verildi.

27 Şubat 2020 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.35

BAŞKAN: Hakan ÇAVUŞOĞLU (Bursa)

BAŞKAN VEKİLİ: Hüseyin YAYMAN (Hatay)

BAŞKAN VEKİLİ: Mustafa Sezgin TANRIKULU (İstanbul)

SÖZCÜ: Osman Nuri GÜLAÇAR (Van)

KÂTİP: Meral DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt)

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Komisyonumuzun sayın üyeleri, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü temsilcileri, değerli basın mensupları; hepiniz toplantımıza hoş geldiniz.

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun 27’nci Yasama Dönemi Üçüncü Yasama Yılı’nın 3’üncü toplantısını açıyorum.

Yeterli çoğunluğumuz vardır.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Hakan Çavuşoğlu’nun, Almanya’nın Hanau şehrinde 19 Şubat 2020’de düzenlenen saldırıda hayatını kaybedenlere rahmet dilediğine ve İslam karşıtlığıyla mücadelenin önemsenmesi gerektiğine ilişkin açıklaması

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Değerli arkadaşlar, öncelikle, 19 Şubat 2020 günü Almanya’nın Hanau kentinde 2 kafeye düzenlenen silahlı saldırıda 4’ü Türk, 2’si Alman, 1’i Pakistanlı, 1’i Bosna Hersekli, 1’i de Romen olmak üzere 9 kişi hayatını kaybetti; ölenlere rahmet, yakınlarına başsağlığı diliyorum. Bu vesileyle şu hususu vurgulamak istiyorum: İslam karşıtlığıyla mücadele en az antisemitizm kadar önemsenmeli ve bunu içeren uluslararası hukuk araçları ihdas edilmelidir. İslam karşıtlığının beslediği politik şiddete bir an önce “Dur.” denilmesini sağlayacak vesilelerin oluşturulması göz ardı edilemeyecek önceliklerimizden biri olmalıdır.

2.- Komisyon Başkanı Hakan Çavuşoğlu’nun, Komisyona üye seçilen Şanlıurfa Milletvekili Zemzem Gülender Açıanal’a “Hoş geldiniz.” dediğine ilişkin açıklaması

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Değerli arkadaşlar, her ne kadar rahatsızlığı sebebiyle bugün aramızda olmasa da aramıza üye olarak yeni katılan AK PARTİ Şanlıurfa Milletvekilimizin yeni dönemde yapacağı çalışmalarda Komisyonumuza değerli katkılar yapacağına inanıyoruz. Bu vesileyle kendisine hoş geldin dileklerini iletmek istiyorum, Zemzem Gülender Açıanal, Şanlıurfa Milletvekilimiz.

3.- Komisyon Başkanı Hakan Çavuşoğlu’nun, Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon için İnsan Haklarını İnceleme Komisyonuna düşen üyelikler için parti gruplarının isimleri Başkanlığa bildirmesini rica ettiğine ilişkin açıklaması

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Değerli arkadaşlar, Kamu Denetçiliği Kurumu yıllık faaliyetlerinin görüşülüp değerlendirileceği ve uygulanmayan tavsiye kararları varsa bunun izlemesinin yapılacağı Dilekçe ve İnsan Hakları Komisyonu üyelerinden oluşan 13 üyeli Karma Komisyon için Komisyonumuza düşen üye sayısı 8’dir. Bunların partilere göre dağılımı şöyledir: 4 AK PARTİ, 2 Cumhuriyet Halk Partisi, 1 Halkların Demokratik Partisi, 1 İYİ PARTİ. Parti gruplarımızı temsil edecek üyelerin isimlerinin bir an önce Başkanlığımıza bildirilmesini rica ediyorum.

III.- KARARLAR

A)KOMİSYON KARARLARI

1.- *Çocuk Hakları Alt Komisyonunda görevlendirilecekler ve alt komisyonun Ankara dışında ve yurt dışında yapacağı çalışmalara katılacak görevlilere ilişkin karar*

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Değerli arkadaşlar, Komisyonumuzun 27’nci Yasama Dönemi İkinci Yasama Yılı’nın 3 Temmuz 2019 tarihli 5’inci toplantısında kurulan Çocuk Hakları Alt Komisyonuna Komisyon çalışmaları süresince Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı’ndan konuyla ilgili uzman görevlendirilmesine, Çocuk Hakları Alt Komisyonunun Ankara dışında yapılacak yurt içi ve yurt dışı inceleme ve çalışmalarına belirlenecek Komisyon uzmanları ile kamu kurum ve kuruluşlarından görevlendirilen personelin katılmasına karar verilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

4.- *Komisyon Başkanı Hakan Çavuşoğlu’nun, Komisyon bünyesinde kurulan alt komisyonların çalışmalarına ilişkin açıklaması*

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Değerli arkadaşlar, alt komisyonlarımız çalışmalarını yoğun bir biçimde sürdürmektedir. Çocuk Hakları Alt Komisyonu 4 Aralık 2019’da Kamu Denetçiliği Kurumuna bir ziyaret gerçekleştirmiştir. 17 Ocak 2020 tarihinde de Şanlıurfa ilimize mevsimlik tarım işçisi olarak çalışan çocuklar ve ailelerinin problemlerini konu alan bir çalışma ziyaretinde bulunmuştur. 19 Şubat 2020 tarihinde Alt Komisyon, Ankara Büyükşehir Belediyesi 25’inci Dönem Çocuk Meclisi üyelerini dinlemiştir.

Göç ve Uyum Alt Komisyonumuz, 13 Ocak 2020 tarihli toplantısında, Çanakkale 18 Mart Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi öğretim üyesi Doktor Nihal Eminoğlu’nun “Göç ve Uyum Faaliyetlerinde Yerel Yönetimlerin Fonksiyonları ile Sığınmacılar Açısından Belediyeler Kanunu ve Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu’nun Değerlendirilmesi” hakkındaki sunumunu dinlemiştir. Yine, 25 Şubat 2020 tarihli toplantısında da Ankara Barosu Mülteci Hakları Merkezi temsilcilerinin “Mültecilerin Adalet Erişimi, Sahada Yaşanan Sorunlar ve Bu Konuda Baroların Tecrübeleri” hakkındaki sunumunu dinlemiştir.

Hükümlü ve Tutuklu Hakları İnceleme Alt Komisyonu da 15 Kasım 2019’da Düzce, 24 Şubat 2020’de de Kırıkkale Ceza İnfaz Kurumlarında incelemelerde bulunmuşlardır. Bu vesileyle tüm alt komisyonlarımıza çalışmalarında kolaylıklar diliyorum.

5.- *Komisyon Başkanı Hakan Çavuşoğlu’nun, Komisyona yapılan bireysel başvurulara ilişkin açıklaması*

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Değerli arkadaşlar, bugün Hükümlü ve Tutuklu Haklarını İnceleme Alt Komisyonunun hazırladığı inceleme raporlarını görüşeceğiz.

Raporların görüşülmesine geçmeden önce sizlere Komisyona yapılan bireysel başvurularla ilgili bilgi vermek istiyorum, vereceğim rakamlar 26 Şubat 2020 tarihi itibarıyla. Gelen dilekçe sayısı 4.593, konu kodu verilen dilekçe sayısı 4.470, bekleyen dilekçe sayısı 123. Konularına göre, cezaevlerine ilişkin başvurular 3.709, toplam dilekçe sayısına oranı yüzde 64; yargıya ilişkin sorunlar ve şikâyetler 823 adet, toplam sayıya oranı yüzde 14,21; çeşitli sorunlar başlığı altında, sağlık sorunları, maddi yardım talebi, iş talebi, Sosyal Güvenlik işlemlerinden şikâyet ve benzeri başvurular toplam 701 adet, toplam sayıya oranı yüzde 12; Komisyonun girişimde bulunması, yerinde inceleme yapması talebini içeren başvurular 153 adet, toplam sayıya oranı yüzde 2,64; kolluk uygulamalarından şikâyet 121 adet, toplam sayıya oranı yüzde 2; yasal düzenleme talepleri 90 adet; memuriyete ilişkin sorunlar,

görev iade talebi, mobbing, sınavlar vesaire 86 adet; işçi sorunları 71 adet; engelli sorunları 28 adet; askerlikle ilgili sorunlar, askerî öğrencilerin şikâyetleri ve şüpheli ölümler gibi, 10 adet; toplam 5.792 adet başvuru.

IV.- KONU

A)ALT KOMİSYON RAPORLARI

1.- Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonunun Diyarbakır Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu ile Elâzığ Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu'na ilişkin görüşmeler (*) (**) (***) (****)

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Değerli arkadaşlar, şimdi gündemimizin 2'nci maddesi olan Diyarbakır Ceza İnfaz Kurumu İnceleme Raporu ile Elâzığ Ceza İnfaz Kurumu İnceleme Raporu'nun görüşmelerine geçiyoruz.

Öncelikle, 2 raporu birlikte müzakereye açacak ve inceleme heyetleri adına birer milletvekili arkadaşımızın sunum yapmalarını isteyeceğim, daha sonra da müzakere ve soruları için, talep eden tüm üyelere söz vereceğim.

Diyarbakır Ceza İnfaz Kurumu ile Elâzığ Ceza İnfaz Kurumu İnceleme Raporlarının takdimi için sözü Hükümlü ve Tutuklu Haklarını İnceleme Alt Komisyonu Başkanımız, Hatay Milletvekilimiz Sayın Hüseyin Yayman'a bırakıyorum.

Buyurun Sayın Yayman.

HÜSEYİN YAYMAN (Hatay) – Çok teşekkür ederim Değerli Başkanım.

Çok değerli İnsan Hakları Komisyonumuzun üyeleri, kıymetli milletvekilleri, Çok Kıymetli Ceza ve Tevkifevlerimizin Genel Müdürü ve hâkim arkadaşlar, genel müdür yardımcılarımız, çok değerli basın mensupları, değerli İnsan Hakları Komisyonumuzun çalışanları ve raportör arkadaşlar; ben de sözlerimin başında hepimizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Müsaade ederseniz, çok kısa bir değerlendirme yapıp sonra sizlerin mütalaasına ve müzakeresine konuyu açmak isterim. Sayın Başkanım gerekli açıklamaları söyledi, ben küçük bir çerçeve çizdikten sonra sizlerle beraber mütalaa yapabiliriz.

8-9 Kasım 2019 tarihlerinde Hükümlü ve Tutuklu Alt Komisyonu olarak önce Diyarbakır Cezaevine, daha sonra da Elâzığ Cezaevine gittik. Alt Komisyonumuzdaki tüm milletvekillerimizin gerçekten yapıcı tutumlarına, bu meselede parti rozetlerini bir kenara bırakıp “İnsanı yaşat ki insanlık yaşasın.” prensibiyle davranmalarına ben sizlerin huzurunda teşekkür ediyorum. Gerçekten bu tavır Türkiye'deki siyasi kültürün, demokratik kültürün geldiği aşama bakımından önemlidir.

Bu vesileyle, söz almışken en son bizim toplantımızda yaşanan bir iletişim problemini de ifade etmek isterim. Belki yeri değil ama tutanaklara geçmesi bakımından önemli buluyoruz. Biz bundan on beş gün önce Düzce Cezaeviyle ilgili bir toplantı yaptık. Bu toplantıda, Milliyetçi Hareket Partisi Milletvekilimiz Sayın Memet Bülent Karataş Bey, toplantı kapandıktan sonra “Kişisel olarak, hani ben söz de almadım fakat bunu da ifade etmek isterim.” şeklinde... Kendi aramızdaki bir sohbeti alıp ondan sonra gazetelerde çıkması doğru değildir çünkü bu, kendi aramızdaki bir sohbetir. Yani, tekrar, bunu ben doğru bulmadığımı çünkü “off the record” bir konuşmadır ve orada Memet Bülent Karataş Bey'in söylediği bir şey değildir yani zaten söz alacak olsaydı kendisi toplantı devam ederken

* 6/2/2020 tarihli Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonu Tutanakları tutanağa eklidir.

** 20/2/2020 tarihli Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonu Tutanakları tutanağa eklidir.

*** Diyarbakır Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu tutanağa eklidir.

**** Elâzığ Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu tutanağa eklidir.

söz alıp konuşurdu. Bunun farklı şekilde sunulması, takdim edilmesi doğru değildir. Memet Bülent Karataş Bey’le biz konuştuk, bilmeyen arkadaşlar için söyleyeyim, Memet Bey “Ben bu Komisyonun üyesiyim. Birtakım konular oldu, sizlerle görüştük ama bir ilerleme sağlayamadık. Bu konuyla ilgili hassasiyetinizi ve özeninizi istiyorum.” dedi. Bunun farklı bir bağlamda dile getirilmesi doğru değildir. Ben, bunu dikkatinize tekrar arz etmek isterim.

Bir diğer husus: Gerçekten, Türkiye’de insan hakları alanında bir sessiz devrimin olduğunu görüyoruz. Tabii ki mevzi olarak, noktasal olarak birtakım ihlaller vardır. Sayın Başkanımız da ifade etti, biz bunlara karşıyız ve karşı olmaya devam edeceğiz çünkü gerçekten bu konu siyasetin üstünde bir konudur, topyekûn Türkiye’nin genel imajı ve saygınlığıyla ilgilidir. Dünyada da ülkelerin ekonomik kalkınmışlığı önemlidir ama cezaevlerindeki standartlar ve insanlara... Yani devlet-toplum ilişkisi, devlet-vatandaş ilişkisi insanların dünyadaki, ülkelerin dünyadaki konumunu göstermesi bakımından önemlidir.

Çok Değerli Başkanım, çok değerli milletvekillerim; bizim alt komisyonumuz çalışmalarına devam etmekte. Diyarbakır ve Elâzığ’dan sonra biz geçen hafta da Kırıkkale ve Keskin Cezaevine gittik. İnşallah önümüzdeki hafta tekrar başka bir cezaevi ziyaretimiz daha olacak. Buna Komisyonumuz ortak akılla karar veriyor ve bütün arkadaşların görüşlerini alarak, genellikle de oy birliğiyle kararlarımızı alıyoruz. Bu, güzel bir tutumdur. Ben, tekrar şükranlarımı arz etmek isterim.

Diyarbakır Cezaevi, Türk siyasal hayatında, Türk demokrasi tarihinde maalesef bir kara leke olarak duran bir cezaevidir. Burada çok değerli milletvekillerimiz var, bunları biliyorlar, malumu ilam etmek istemem ama yeri gelmişken 12 Eylül darbesi sonrası Diyarbakır 5 no.lu Cezaevinde yaşananlar gerçekten büyük bir dramdır, büyük bir trajedidir ve bununla da ilgili tarih hükmünü vermiştir ve burada yaşananlar, gerçekten kabul edilemez, bir insanlık suçudur. Bunu telin ediyorum. 1980 yılından 2020 yılına geldiğimizde, bugün Diyarbakır Cezaevinde bir işkence iddiasının olmaması “Bize işkence yapılıyor.” şeklinde bireysel ya da toplu bir talebin olmaması Türkiye Cumhuriyeti devletinin topyekûn -sadece iktidar olarak değil- gerçekten aldığı mesafeyi göstermesi bakımından hepimizin -iktidar, muhalefet- gurur duyması gereken bir meseledir çünkü bu, sonuçta hepimizi ilgilendiren bir konudur. Bu noktada da yine, emeği geçen tüm Adalet Bakanlarımıza, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlerimize teşekkür ediyoruz.

Bugün geldiğimiz noktada... Hem Diyarbakır hem Elâzığ Cezaeviyle ilgili birkaç başlığı arz edip sonra mütalaalara geçebiliriz. Bugün itibarıyla, geldiğimizde, gerçekten cezaevlerindeki sıcak su meselesi çok çok önemli bir konu başlığı olarak karşımıza çıkmaktadır; kotalar ve bu suyun kullanılması. Bir diğer taraftan hastane sevkleri önemli bir konu başlığıdır. Diğer taraftan cezaevine gelişte, bazı cezaevlerinde ifade edilen “hoş geldin dayaağı” şeklinde bir ifade, bir iddia oldu fakat biz bu konuyu takip ediyoruz. Gerçekten böyle bir şey var mı, yok mu? Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğümüz de buna cevap verecektir.

Genelde şöyle bir yaklaşım var: “Ben duydum.” diyor. Örnek vereyim: “Yemekler kötü, yemeklerin içinden taş çıktı.” diyor. “Peki, sizin yemeğinizde bir taş çıktı mı? diye soruyoruz kendisine. “Yok ama duydum, yan koğuşta böyle oldu.” diyor. Bunları ben değerli heyetimizin takdirlerine sunmak isterim. Yani bir savunma psikolojisi içerisinde asla değiliz. Bu meselede her zaman kompleksiz davrandığımızı çok kıymetli Bakanımız, Başkanımız ifade etti.

Bir diğerk önemli konu: Yine kitaplar ve kütüphanelerden faydalanma meselesi. Belki biraz magazineler bir konu ama Diyarbakır Cezaevinde, işkencelerle anılan bir cezaeviydi, bugün pembe odanın konuşuluyor olması dahi aslında bizim aldığımız mesafeyi görmek bakımından önemliydi. Yine Diyarbakır Cezaevinde yaşlı ve sağlık problemleri yaşayan bir vatandaşımız vardı, Sayın Genel Müdürümüzün ve Bakanlığımızın müdahil olmasıyla o vatandaşımızın o anlık sorunları çözüldü.

Yine, orada, aynı biçimde, görüş saatlerinin düzenlenmesiyle ilgili ve görüş saatlerinin daha uzun olmasıyla ilgili talepler vardı; cezaevi nakilleriyle ilgili ve uzak yerde durmak, aile görüşleriyle ilgili sıkıntılar vardı. Mesela, en son, Keskin Cezaevinde, gerçekten bir örnek olay olması bakımından çok çok önemseydiğimiz bir konu var. Bizim İnsan Haklarını İnceleme Komisyonumuza dilekçe de yazmıştı. Bir vatandaşımızın Keskin Cezaevinde bulunurken ailesinin kendisini ziyarete, görüşe gelmesi anında bir kaza geçirmesi sonucu 2 evladını kaybetmiş olması ve yine ailesinden insanların çok ağır yaralanmış olması, kendisinin 3 defa intihara teşebbüs etmesi ve ağır psikolojik ilaçlar kullanması gerçekten önemli bir problem alanı olarak karşımızda durmakta.

Sayın Başkanım, sözlerimi toparlarken şunu ifade etmek isterim: Tabii ki cezaevinde birtakım mevzi sorunlar var, uygulamaya dair problemler var; biz bunların takipçisi olacağız fakat en önemlisi, bir arkadaşınız olarak dikkatimi çeken husus, belki Türkiye'nin tartışması gereken konu -çok iyi cezaevleri inşa edildi, sıcak su imkânları, odalar, görüş saatleri, bunlar tabii ki Türkiye Cumhuriyeti devletin yüz akıdır, bunlar olsun ama- cezaevinin bir ıslahevine dönüşmesi konusunu, Değerli Başkanım, bu konuyu Türkiye için bir varoluşsal mesele olarak ben değerli heyetimizin gündemine takdim etmek isterim. Tabii, bu konular uzun, çok uzun uzun konuşabiliriz ama zaman sorunu var.

Ben, tekrar, değerli heyetinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum. Yine konular olursa zaten mütalaa edeceğiz.

Teşekkür ederim Hakan Başkanım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Hüseyin Başkanım, ben de teşekkür ederim.

Şimdi, tabii, arkadaşlarımıza, sayın üyelerimize söz vermeye devam edeceğiz. Ancak değerli arkadaşlar, bu 2 cezaeviyle ilgili olarak hazırlanan rapor şu anda benim elimde, ben de büyük bir dikkatle okudum, zaten Hüseyin Bey'den de ve diğer üyelerimizden de dinleme fırsatımız olmuştu. Raporda yapılan çalışma, öncelikle, şikâyet üzerine inceleme, yerinde inceleme sırasında görüşülen kişiler üzerinden temin edilen bilgilerin bir açıklaması var. Özellikle bu noktada, Sayın Genel Müdürün ve Cezaevi Genel Müdürlüğümüzün yetkili kişilerinin hakikaten Diyarbakır Cezaevinin, Hüseyin Bey'in de altını çizdiği gibi, Türk demokrasi tarihinde, bugün de çokça dile getirilen sembol bir yanı olduğunu hepimiz biliyoruz ama geldiğimiz noktada, özellikle hükümlü ve tutukluların ziyaret esnasında, ziyaret sürelerinin yolda geçmesi nedeniyle çok azaldığına ilişkin, yine çeşitli yayınların ve kitap taleplerinin karşılanamadığına ilişkin şikâyetleri, yemekler konusundaki şikâyetleri, ısınma konusundaki şikâyetleri, sıcak su kullanımı konusundaki ya da sıcak suyun ihtiyaçları karşılayıp karşılayamadığı konusundaki şikâyetleri, özellikle Diyarbakır'daki cezaevinde pembe odanın şartlarının hiç de uygun olmadığına ilişkin Komisyonumuzun tespitleri, yine belden aşağısı tutmayan bir tutuklu ya da hükümlünün içtima, sayım sırasında kucakta diğer arkadaşlarının marifetiyle getirilip sayıma tabi tutulması gibi içerikler, şikâyetler söz konusu değerli arkadaşlar.

İkinci kısmında Komisyonumuzun yapmış olduğu değerlendirme var. Bu değerlendirmeyi yaparken de mevcut şikâyet ve bilgiler muvacehesinde, özellikle yasal mevzuatımızın bütün alt hükümleriyle birlikte Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin vermiş olduğu kararlara, yine Anayasa Mahkemesinin bu noktada vermiş olduğu kararlara referansla, nasıl olması gerektiğine ilişkin gayet detaylı açıklamaları

var. Özellikle hasta tutukluların ve hükümlülerin muayene esnasında kelepçeli olarak bulundurulması hususundaki şikâyetlerde, alt hükümler, biliyorsunuz, kaçmaya karşı, firara karşı yeterli güvenlik önlemleri fiziki olarak da alınmak suretiyle bu noktada yasalarca belirlenmiş.

Diğer taraftan, birkaç spesifik konu vardı, bunları Cezaevleri Genel Müdürlüğümüze ve Bakanımıza iletmek suretiyle giderdiğimizi düşünüyorum ama yine de burada ifade etmek isterim. Özellikle ailesinden uzak yerlerde tutuklu ya da hükümlü olarak bulunan kişilerin yaşlı anne-babalarının, bu noktada, ziyaretlerinin gerçekleştirilmediğinden bahisle, aile bütünlüğünün ihlal edildiğine ilişkin şikâyetleri; ki biliyorsunuz, bu noktada Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin de bir kararı var. Yine, özellikle hükümlü ve tutukluların çocuklarıyla iletişim kurmalarında belli sınırların belirlenmiş olması nedeniyle okulda bulunan çocukların ebeveynlerinden birisiyle telefon görüşmesini yapmaktan mahrum olduğuna ilişkin -daha önce de ifade edilmişti- baktığımız zaman, bunun da nazara alınması hususu önemli.

Genel olarak burada raporumuza dercedilmiş, muhalefet şerhleriyle daha da genişletilmiş ve özellikle de spesifik olarak belirtilmiş hususlar sizlerin de uhdesinde Sayın Genel Müdürüm, biz siyasi denetim yapıyoruz elbette. İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu gerçekten önemli bir komisyon. Dolayısıyla buradaki tespitlerin behemehâl, ivedilikle giderilmesi, gerçekleştirilmesi çok çok önemli. Sizlerin de bu nokta da gerçekten bize yardımcı olduğunuzu ve destek verdiğinizizi, bu hassasiyeti de gösterdiğinizizi biliyorum, bunun için de teşekkür ediyorum.

Yalnız burada bir şeyi de belirtmek isterim. Ulaşan muhalefet şerhlerinin özellikle isim zikredilerek kaleme alındığını görüyorum. Arkadaşlar, bizim Komisyonumuz, gittikleri cezaevlerinde görüştükleri kişilerin ismi ya da kişiliği veyahut da herhangi bir şekilde onun kimliği üzerinden değil hatta işlediği suç üzerinden değil, kesinlikle sadece oradaki kişinin insan olması üzerinden hareketle inceleme yapıyor. Dolayısıyla arkadaşlarımızın, koğuş isimleri, koğuş numaraları veyahut görüşülen kişilerin isimlerini muhalefet şerhlerine yazmasının doğru olmadığını ifade etmek istiyorum, bu konudaki hassasiyetinizi de özellikle bekliyorum arkadaşlar.

Şimdilik söyleyeceklerim bu kadar. Ben üye arkadaşlarıma söz vermeye devam edeceğim. Söz alan üye arkadaşlarımız gerekli değerlendirmelerini yaptıktan sonra varsa sorularını da Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğümüze iletebilirler. Ben burada yaptığımız görüşmelerde bir süre sınırlamasının çok uygun olmadığını düşünüyorum ama arkadaşlarımızın da meramını efradını cami, ağyarını mâni bir şekilde, bir hakkın suiistimalini oluşturmayacak tarzda kullanmalarını da özellikle rica ediyorum.

Söz almak isteyen arkadaşlarımız...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Başkan, ben ayrılacağım da o yüzden.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU - Siz ayrılacaksınız. Peki, Sezgin Bey'e verelim o zaman, Başkan Vekilimiz olarak her zaman önceliği var.

Buyurun.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle her 2 rapor konusunda da emeği geçen tüm arkadaşlarıma hem Komisyon üyelerine hem de uzmanlara, bürokrat arkadaşlarımıza teşekkür ediyorum.

Ben iki hafta önce -ya da üç hafta oldu- Diyarbakır'la ilgili alt komisyon toplantısına katılmış ve orada görüşlerimi ifade etmiştim. Bugün de her ikisi birlikte görülecek; Diyarbakır ve Elâzığ. Alt komisyon üyemiz Ali Haydar Hakverdi kapsamlı bir çalışmayı bugün üyelere dağıttı, o yüzden de

çok ayrıntılı değerlendirme yapmayacağım, buradaki görüşlerin tümüne katılıyorum ben. Ayrıca yine, Komisyon üyesi Mardin Milletvekili Ebrü Günay arkadaşımızın da görüşleri var ve muhalefet şerhleri var.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Görsel basın bize müsaade ederse...

Evet, Sezgin Bey, buyurun.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Evet, yani orada da önemli tespitler var, sizin dediğiniz hassasiyetler de var ama sanırım kendisi burada yok şu anda.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Ebrü Hanım yok.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Yani koğuş isimleri ve isimlerinin yazılması, belki de hani burada “Kim söyledi?” falan diye geçen hafta oturumda tartışma yapıldı, siz yoktunuz alt komisyon tartışmasında, belki ona atfen yazmış olabilir yani. Şimdi, kimin söylediği tartışması falan burada oldu, o nedenle yazmış olabilir ama kendisiyle konuşulup...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tabii, tabii.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – ...yani belki isimler kısaltılarak falan yani anlaşılmayacak şekilde yazılması...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ya, hiç yazılmasa daha iyi olur.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Evet, o tartışmaya binaen yazıldığını sanıyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Olabilir, biz de zaten uyarı yaptık.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Evet, yani her 2 cezaevinde de özellikle Elâzığ Cezaevinde birçok sorunun olduğunu, bizzat bana gelen yakınmalardan da ben biliyorum. Komisyon raporunda da önemli tespitler var, arkadaşlarımızın verdiği raporlarda da önemli tespitler var. Tabii, önemli olan, bu tespitlerin yapılmasından sonra idarenin, Hükûmetin, Cezaevleri Genel Müdürlüğünün bu tespitler konusunda ve öneriler konusunda derhâl tedbir alması ve bunları hayata geçirmesidir. Eğer bu yapılacaksa sonuçta bu Komisyon da kendi işlevini yerine getirmiş olacak. Çünkü cezaevleri gibi insan haklarının her zaman ihlal edilme potansiyelinin olduğu yerlerde İnsan Hakları Komisyonunun yaptığı inceleme çok önemli. Çünkü bizim dışımızda oralarda inceleme yapabilecek 1 veya 2 kuruluş var ve en etkilisi de sonuçta Türkiye Büyük Millet Meclisi adına ve bütün bu toplum adına bu Komisyon. O nedenle önerilerin ivedilikle ve ortaklaştığımız önerilerin ivedilikle yerine getirilmesi için tedbirlerin alınması lazım.

Ben, biraz sonra ayrılmak zorundayım ama şunu ifade edeyim. Bana gelen yakınmaların en başında belki yani -bunu Komisyonumuzda siz de önerdiniz- hükümlü ise ailesinin bulunduğu çevre dışında tutulan, yüzlerce, binlerce kilometre dışında tutulan hükümlüler; tutuklu ise yargı çevresi dışında tutulan tutuklular var. Gerçekten bunlar yani hiçbir dönemde olmadığı kadar yaygın ve uzak yerlerde kalıyorlar. Yani ailesini üç yıl, beş yıl falan görmeyen tutuklu ve hükümlüler var Türkiye'nin değişik yerlerinde. Belki bu bir politik tercih olarak uygulandı şimdiye kadar ancak bunun yanlış olduğu, Anayasa ve İnsan Hakları Sözleşmesi'ne aykırı olduğu en son 17 Eylül 2019 tarihli Avşar, Tekin Türkiye kararıyla da tespit edilmiş durumda. Bu nedenle bu, yani tek tek yakınmaların dışında yeni bir cezaevi politikasıyla hayata geçirilmesi gereken bir durum aynı zamanda. Dolayısıyla Bakanlığın bunu bir politikaya dönüştürmesi lazım ve hükümlülerin ve tutukluların ailelerine veya yargılamalarının yapıldığı yerlere nakli konusunda kapsamlı bir çalışmayı başlatması lazım. Yani ben

Hükümetin yerinde olsam böyle bir çalışmayı, en azından, başlatacağımı ilan ederim ki bu yakınmalar aza insin ve bir yerden de başlansın aynı zamanda çünkü en büyük taleplerden bir tanesi bu, cezaevinin içinden kaynaklı şikâyetlerin dışında.

Diğer şikâyetler ve yakınmalar da giderilebilecek şikâyetler aslında yani tedbirlerle önüne geçilebilecek... Diyarbakır Cezaevi -siz de söylediniz, geçen ben de söylemişim- geleneği olan bir cezaevidir, yani idare ile tutuklular, hükümlüler arasında öteden beri bir konsensüsün olduğu bir cezaevidir. Oradaki yakınmaların bu şekilde dile getirilmiş olması, raporumuzda dile getirilmiş olması diğer cezaevlerinde de benzer yakınmaların olduğuna bir karinedir aynı zamanda çünkü gerçekten, o cezaevinde yaşananlar hem tecrübeli idareciler hem de tutuklu ve hükümlüler tarafından iyi analiz edilmekte ve dolayısıyla herkes kendi sınırını bilmekte. Herkesin kendi sınırını bildiği yerde bu kadar yakınma varsa eğer, o yakınmaları önleyecek tutumu almalıyız diye düşünüyorum.

Ben en son da şunu öneririm Komisyonumuza, tarihe geçmesi bakımından: Sonuçta biraz önce de ifade edildi, 12 Eylül'den sonra Diyarbakır Cezaevi, dünyada işkence ve ölümlerle nam salmış bir cezaevi ve büyük oranda da şehir içinde kalmış bir cezaevi, büyük oranda da işlevini yitirmiş durumda. Yani Komisyonunuz eğer bir daha bu tür olayların yaşanmaması bakımından oranın bir hafıza, bir yüzleşme müzesine dönüştürülmesi konusunda da Hükümete, Parlamente'ye bir öneride bulunursa bence hem bu yaptığımız çalışmalar hem de gelecek bakımından önemli bir öneri olacağını düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum, biraz sonra başka bir program nedeniyle ayrılmak zorunda kalacağım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sağ olun.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Başarılar diliyorum.

Ayrıca arkadaşların görüşlerine de katıldığımı, muhalefet şerhlerine katıldığımı da ifade ederim.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sayın Tanrikulu, çok teşekkür ediyorum ben de.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Şeyi de söyleyeceğim yalnız yani kendimle ilgili veya Sayın Yayman'la ilgili bir şeyi ifade etmek durumundayım: Yani ben bir alt komisyon üyesi değilim ama Başkan Vekili olarak da -Sayın Yayman da sadece Cezaevi Alt Komisyonu üyesi- alt komisyonların çalışmalarına izinsiz katılabilme noktasında bir ilkesel tutum alınırsa bence iyi olur diye düşünüyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Nasıl, anlayamadım sizi?

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Yani alt komisyonların toplantılarına, gezilerine veya cezaevi ziyaretlerine başkan vekilleri olarak bizlerin herhangi bir sınırlamaya tabi olmadan katılmamız konusunda bir teamülün olması lazım, eğer bugüne kadar yoksa bundan sonrası bakımından olması lazım.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Hepimiz için olması lazım madem öyle bir şey varsa.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Vardı, evet, geçmişte girdik, 24'üncü Dönem girdik öyle.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Şimdi şöyle: Zaten toplantılara katılmakta bir beis yok. Yani burada gerçekleşen...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Toplantı değil, mesela cezaevine gidiliyorsa, geçmişte, 24'üncü Dönemde, alt komisyonun üyesi olmadığı hâlde İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu üyesi olarak gezip dolaşılabilir idi.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Şimdi, arkadaşlar, şöyle söyleyelim: Bu toplantılara katılma konusunda, bırakın Komisyonumuzun üyesi olmasını, Komisyonumuzun üyesi olmayanların bile katıldığını biliyoruz ve görüyoruz, bunda herhangi bir problem yok ama alt komisyon kurmanın da

bir mantığı var tabii yani o zaman neden alt komisyon kuruyoruz? Alt komisyon daha derin ve dar kapsamlı, kendi aralarında bir incelemeyi gerçekleştirsin ama bu sadece Komisyonumuzun verdiği kararın ötesinde, aynı zamanda Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının da burada bir kararına muhtacız biz. Çünkü bunun içerisinde gidiş, geliş, kalma, yolluk hepsi, bunlar da dâhil olmak üzere...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Değil, onu istemiyoruz, onu söylemiyoruz yani gidiş, kalış meselesi değil Başkanım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Anladım ama dediğim gibi, burada...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Mesela Diyarbakır’da Sezgin Bey, o gün için cezaevini o da dolaşmak isterse böyle bir engelle karşılaşmama açısından söylüyorum. Mesela ben İstanbul’dayım, Komisyon geldi İstanbul’a yani...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Anladım ama bu tartışma tabii başka bir konu, gündemimizin de konusu değil, bunu ayrıca konuşacağız tabii ki.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Ben sadece bir öneri olarak belirttim, evet.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Burada Başkan Vekili, Divan üyesi sıfatıyla bir talebi oldu zaten Sezgin Bey’in, herkes için böyle bir talebi olmadı, o ayrı bir konu.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Ayrıca biraz önce söylediğiniz komisyon üyeliği için bizim gruptan Ali Haydar Hakverdi ile Servet Ünsal katılacaklar.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Anladım, tamam.

Arkadaşlar, aslında bahsettiğimiz cezaevi Diyarbakır ve Elâzığ Cezaevi. Diyarbakır Cezaevinde 80’li yıllardan itibaren, özellikle 2000’li yılların başından itibaren demokratikleşme anlamında gerçekleşen hem yasal düzenlemeler hem de yapılanmalar Türkiye’nin insan hakları ve hürriyetleri konusunda geldiği noktayı göstermesi açısından da önemli. Bugün burada, hiçbir şekilde, ne işkenceyi ne kötü muameleyi cezaevlerinde yapmış olduğumuz incelemelerde artık görmüyoruz ve konuşmuyoruz. Burada konuştuğumuz şeyler, baktığımız zaman, özellikle sıcak su, yemek, görüşme talepleri, yanı sıra hasta tutuklu ve hükümlülerin zamanında sevkleriyle ilgili konular. İnşallah, bunlarla ilgili olarak da zaten Adalet Bakanlığımızın önümüzdeki sürece dönük olarak bir insan hakları eylem planı hazırlığı var. Zaten uzmanlarımız ve bizler Adalet Bakanımız tarafından ağırlandık ve o noktada yazılı olarak bildirmemiz gereken hangi hususlar varsa kendisine bildirmek üzere arkadaşlarımıza ifade etmiştik. Bu, insan hakları eylem planı çalışmaları kapsamında da inşallah bu hususların da bir şekilde nazara alınarak gerekli düzenlemelerin yapılacağını ümit ediyorum ben.

Evet, söz sırası Mahmut Bey’de.

Buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Değerli Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlar, değerli Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü temsilcileri ve bürokrat arkadaşlar, basın mensupları; hepinizi saygıyla ve hürmetle selamlıyorum.

Elâzığ Cezaeviyle ilgili alt komisyon tutanaklarındaki öneri ve itirazlarla ilgili tüm beyanlarımı aynen tekrar ediyorum ben, süreyi makul harcama açısından; geçmişteki alt komisyon tutanaklarında o var zaten.

Diyarbakır Cezaeviyle ilgili, evet, şimdi, başta şunu kabul etmek lazım Sayın Başkanım: Benim bugüne kadar “Cezaevlerinde hangi kitaplar var, listesi vesairesi nedir?” gibi verdiğim sorularıyla ilgili tek tek tarihleri, aşağı yukarı, okuyorum yani şu anda son verdiğimden geriye doğru gidiyorum: 20 Şubat 2020 tarihli toplantıda istemişim, cezaevlerinde bulunan kitapların listesi verilmedi; 6

Şubat 2020 tarihli toplantıda istemişim, kitaplar verilmedi -yani cezaevinde tutuklu ve hükümlülerin okudukları kitapların listesi nelerdir, neler değildir- 14 Kasım 2018’de istedim, verilmedi; 14 Kasım 2019’da istedim, verilmedi -biri yıl arayla bakın- ve 31 Ekim 2019’da istedim, verilmedi -bunların hepsi bizim Meclisin ve aynı zamanda İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun ve alt komisyonun toplantı tutanaklarından- 3 Temmuz 2019’da toplantıda yine istemişim –tutanak altında- verilmedi; 7 Şubat 2018’de istemişim, verilmedi. Netice itibarıyla Sayın Başkanım, cezaevlerinde tutuklu ve hükümlülere verilen kitapların listesinin verilmesi bu kadar çok zor bir şey mi yani bu kaçak mı? Aşağı yukarı bir buçuk seneden beri her toplantıda ben bunu dile getiriyorum, her toplantıda yetkili arkadaşlarımız “Vereceğiz, vereceğiz.” diyorlar ama bu yerine getirilmiyor.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Mahmut Bey, bir saniye.

Tabii, sizin hem şahsi dilekçeleriniz hem de Komisyonumuzu, Başkanlığımızı vasıta kılarak yaptığınız talepler bunlar. Geçtiğimiz toplantıda bunu gerçekten burada bizi vasıta kılarak özellikle de talep etmişsiniz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Evet. Yine vasıta olarak kılıyorum sizi yani istiyorum ben bunları Sayın Başkan.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Şimdi, Sayın Genel Müdürüm; bu, Komisyon Başkanlığımızı ve tüm Komisyonumuzu da rencide ediyor, öyle söyleyelim. Lütfen Mahmut Bey’in bu noktadaki talep ve beklentilerini karşılayalım.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani yasal değil mi bunlar, niye gizleniyor? Yani çekindiğimiz ne konu var, bilemiyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tamam.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Peki, bitirdim, ben bu sayfayı kapattım böyle.

Geliyorum diğer konulara. Şimdi, evet, bizim temennimiz, arzumuz, hakikaten bu hak ihlallerinin en aza indirilmesi, hepimizi bu sevindirir. Şimdi, geliyorum, yine aynı şekilde -resmî anlamda Sayın Başkan-bakın, ben 9 Ekim 2019 tarihinde Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne bir dilekçe veriyorum. Dilekçemin konusu şu, aynen okuyorum: “Cezaevlerine kişiler yani sanık, tutuklu ve hükümlü düştüğü anda kendilerine bir ‘Tutuklu ve Hükümlü Rehberi’ dağıtılır yani tutuklu ve hükümlünün cezaevindeki yasal hakları nedir, ne değildir bunu açıklayan bir kitapçık, rehber, bu dağıtılır...” Ben bunu istemişim Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünden. Yani hele bakalım, rehberde tutuklu ve hükümlülerin haklarıyla ilgili gerçekten eksiklik var mı, fazlalık mı var, yanlışlık mı var, bunu kontrol edebilme, görebilme adına istedim. Yani bu, yasal bir şey, dağıtılan bir husus yani yasal anlamda verilmesi gereken bir rehber. Ancak bana 12 Kasım 2019 tarihinde Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün verdiği cevabı aynen okuyorum sizlere: “9 Ekim 2019 tarihli, ceza infaz kurumlarında tutuklu ve hükümlülere dağıtılan ‘Hükümlü ve Tutuklu Rehberi’ adlı kitabın bir örneğini tarafınıza göndermemiz talebini içeren ilgili başvurunuz incelenmiştir. Bu itibarla ‘Tutuklu ve Hükümlü El Kitabı’ tutuklu ve hükümlülerin ceza infaz kurumlarına ilk alındıklarında ve ceza infaz kurumlarında bulundukları süre zarfında ilgili mevzuat çerçevesinde sahip oldukları hak ve sorumlulukları anlatan ve Kurum yönetimi tarafından kendilerine verilen bir kitapçıktır. Kurumlarımızın iç işleyişine ilişkin kitapçığın tarafınıza gönderilmesine ilişkin talebiniz gereği tevessül edilmemiştir. Bilgilerinize arz ederim.” Yani “‘Hükümlü ve Tutuklu Rehberi’nde onların haklarından bahsediliyor...” Altta, geçiyor “iç yazışma” diyor. İç yazışma değil, iç çalışma değil yani bu rehber niye dağıtılmıyor? Bakın, çok enteresan bir şey. Şimdi, ben bununla ilgili yeniden dilekçe verdim, Bilgi Edinme Değerlendirme Kuruluna gidiyorum. Bu, doğru bir hadise değil Sayın Başkanım. Yani bu hakları nedir? Bu konuyu niye okudum? Şununla

bağlantı kurmak istiyorum, gayet açık ve net; 16 Ekim 2019 tarihli Diyarbakır Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulu Başkanlığının raporu diyor ki: “Cezaevine düşen tutuklu ve hükümlülere ceza infaz kurumuyla ilgili haklarının neler olduğuna ilişkin talimname verilmiyor.” Milletvekiline vermiyorsunuz, İzleme Kurulu raporuna göre, o rehberin dağıtılması gereken cezaevine verilmiyor bu. Nedir bu, Sayın Başkan? Ben diğer hakları vesaire geçtim de artık yani burada diğer sorunlar vesaireler yazıyor, üyelere de teşekkür ederiz ama...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Cevap vereceklerdir mutlaka.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Evet, cevap verecekler ama benim sizden istirhamım yani milletvekili olarak bana verilmedi, cevap olarak da “Efendim, belki buna verilmemiştir, diğerlerine verilmiş.” denilebilir. Cezaevine Allah kimseyi düşürmesin. Netice itibarıyla toplumun, insanın olduğu yerde suç da vardır; toplumun, insanın olduğu yerde tarihten beri cezaevleri de olmuştur; evet, koşullar hep zamanla değişmiştir. Burada ne dağıtılıyor, ne veriliyor, milletvekili olarak bunu görme hakkımız yok mu bizim? Bu bir iç işleyiş mi? Adına “hakları” diyorsunuz, altına “işleyiş” deniliyor. Yani bu anlamda, evet, oradaki muhalefet şerhlerine aynen katılıyorum. İnsan Hakları İnceleme Komisyonu Başkanı olarak sizden bu taleplerimin yerine getirilmesini istirham ediyorum aracılığınızla.

Teşekkür ediyorum, saygılarımı sunarım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ben de teşekkür ediyorum.

Buyurun Gergerlioğlu.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Hem Diyarbakır hem Elâzığ raporları değil mi, 2’si birlikte?

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tabii.

Buyurun.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Değerli arkadaşlar, alt komisyonlarda da görüşmüştük, sırayla bazı hususları vurgulamaya çalışalım. Diyarbakır Cezaevinden başlayalım.

Kadın koşullarında kameraların banyo çıkışlarının önünü görmesi konusu son derece önemliydi. Bu konunun raporda yer aldığını görüyoruz ve mutlak surette bir değişim yapılmalı.

Su konusunda eksiklik vardı, su kesintilerinin sık sık yaşandığı söyleniyordu.

Yine, halay çeken insanlara yönelik cezaların verildiği... Halay çekme niye cezalandırılır? Zaten dört duvar arasında olan bir insan halay çekti diye cezalandırılır?

Kantinlerin pahalılığı herkesin ortak görüşüydü, her koşutta bu ortak görüş vardı.

Bandrollü kitaplar, gazeteler cezaevlerine niye giremez? Mesela, Elif Şafak’ın “Mahrem” isimli kitabı, öncesinde verilmesine rağmen tekrar toplatılıyor, böyle vakaları çok duyduk. Yeni Yaşam gazetesinin, Evrensel gazetesinin girişinde sıkıntılar var, giremiyor bu gazeteler.

Çocuk mahpuslar konusu önemli dedik. Dilda’nın durumunu orada gördük. Hem idare tarafından iaşelerin az verildiği hem de çocuğun beslenmesi için bunların yetmediği apaçık ortada ve oyuncak diye 1 tane bowling seti verilmiş ve boyama kalemleri yoktu ve kreşe gitmesi sorunluymuştu.

Yine, cezaevinden nakillerde çıplak arama konusu insan onurunu ayaklar altına alan bir husus; bu, önemli.

Diyarbakır Cezaevinde saç, tel çıkan yemekler vardı; bunu açıkça mahpuslar söyledi “Yemekler oldukça kalitesiz ve tel çıkıyor.” diye.

TRT 2 yoktu.

Mesela, gazeteci Kibriye Evren’e yazmak için defter verilmiyordu ve defterleri sık sık toplanıyordu; bunlar da olacak işler değil. Yani bunları biz o gazeteci mahpustan duyarken utanıyorduk açıkçası.

Yine, çocuk cezaevinde çocuk mahpusların koğuş dışındaki havalandırmaya götürüldüğünü, yasak olmasına rağmen kelepçe takıldığını duyduk çocuk mahpuslardan. Bilhassa Sayın Genel Müdürlüğümüzden onu bekliyoruz çünkü hepimiz de gördük, çocuk mahpusların kaldığı yerde koğuştan havalandırmaya çıkış yoktu ve farklı bir yerdeydi havalandırma bölümü. Bu, hele ki çocuk yaşıta olan insanlar için çok sıkıcı bir görüntü oluştuyordu, o sıkıntıyı orada hepimiz hissettik. O koğuş yapısının mutlak surette değişmesi lazım.

Yine, olumlu bir gelişme olarak, Zeki Bektaş diye yatalak bir hasta vardı ve o hasta biz oradayken çok kötü durumda yatıyordu, orada ölebilirdi de o hasta ama sonrasında infaz erteleme aldığını duyduk, ziyaretimizin de etkili olduğunu düşünüyorum, bundan mutluluk duyduk.

Sıcak suyun yetersiz olduğunu her koğuş söylüyordu. Kelepçeli muayeneler, maalesef, vardı ve çift kelepçeyle insanlar muayeneye götürülüyordu. Bunlar da insan onurunu ayaklar altına alan hadiseler.

Sigara içilmeyen koğuşların azlığı önemli bir sorundu, bunun düzeltilmesi lazım. Havalandırma alanlarının üzerinde tel örgüler vardı, bunların olması kötü bir görüntü oluştuyordu.

Mahrem alanlara konulan kameraların kaldırılması aciliyet arz eden hususlardan biriydi Diyarbakır’da.

Hem Diyarbakır hem Elâzığ için, açıkçası, bunu İnsan Haklarının 2’nci paketinde görmek istiyoruz; çocukların cezaevinde kalması tahammül edilemez bir hâl. Nereye gitsek cezaevlerinde psikolojisi bozulan çocukları görüyoruz. En azından annelerin yanında olan 0-6 yaş arası çocuklar için bir formül bulunmalı, annelerin elektronik kelepçeyle evde mahpusluğunu sürdürmesi yönünde birtakım formüller üretilmesi gerekiyor.

Yine, çocuk cezaevlerinin kapatılması lazım çünkü bu çocukların ıslahı için yeterli bir yapı olmuyor maalesef.

Yine, Elâzığ Cezaevine geçelim, madde madde sayalım. Elâzığ Cezaevi, önceki alt komisyonda da söylediğim gibi, Diyarbakır Cezaevine göre daha kötü bir cezaevi, daha özel bir cezaevi. Özelliği, maalesef, kötü yönde bir özellik. Cezaevi, müdürlerinin ne milletvekillerinin telefonlarına çıktığı ne baro yetkililerinin ziyaretinde görüşmeye çıktığı; çok ilginç, kendisini derebeyi gibi hisseden müdürlerin olduğu bir cezaevi. Bunu önceki kez de Sayın Genel Müdürlüğümüze söylemiştim. Orada mahpuslar zaten o cezaevi için “Burası Elâzığ cumhuriyeti.” diyordu. “Elâzığ cumhuriyeti” ne demek? Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü burayı denetleyemiyor mu? Onu sormak lazım.

Mesela, o soğuk kış havasında içlik giymek yasaktı; hiçbir mantığı, anlamı yoktu, mahpuslar tir tir titriyordu açıkçası. Niye bir insan içlik giyemez?

İdareyle görüş taleplerine izin verilmediği, dilekçelerin buharlaştığı yönündeki şikâyetler yoğundu; hemen her koğuştan aldık bu şikâyetleri.

Yine, Veysel Avunan’ı ben daha öncesinde de, Elâzığ Cezaevine gitmeden önce de Sayın Genel Müdürlüğümüze iletmıştim, bu Komisyonda da söylemiştim. Hani, belki benim abarttığımı düşünüyordunuz ama ben şahsen -hem siz de gördünüz- Elâzığ Cezaevine gittiğimizde hiç abartmadığımı, eksik söylediğimi gördüm, tüm arkadaşlar da bunu gördü. Veysel Avunan belden aşağısı tutmayan, tüberküloz menenjit hastası bir kişi, üst kattan mahpuslar onu sırtlarına alarak tuvalete getiriyordu ve ortası delik bir sandalyeye oturtup büyük abdestini yapması sağlanıyordu, daha sonra tuvaletin temizliğini diğer mahpuslar yapıyordu ve yine sırtlarına alıp yatağına çıkarıyorlardı; böyle bir durumdaki bir insanın sağlığı daha da kötüye gidiyordu, tüberküloz tedavisi devam ediyordu -tüberküloz bulaşıcı bir hastalık-

ve orada yine kalıyordu, kalabalık bir koğuştı. Bu kişinin infaz erteleme işlemleri yürümüyordu, belki son zamanlarda başlamıştır ama bizim orada gördüğümüz tablo oldukça kötüydü. Tüm vekillerimizin de sanırım, orada içi sızladı çünkü o insanın hakikaten orada durmaması gerekiyor, infaz erteleme işleminin bir an evvel Adli Tıpta değerlendirilmesi gerekiyordu ama hâlen yapılmamış. Aldığım habere göre, Elâzığ'dan Kayseri'ye, Kayseri'den Ankara'ya yollanmış, tedavileri devam ediyor ama kişinin ailesi bana tekrar başvurdu, ayakları tutmazken şimdi elleri de tutmamaya başlamış ve ailesi oldukça tedirgin. Kız kardeşiyle görüştüm, ağlıyordu “Ağabeyim orada ölecek.” diyordu. Böylesi bir durumda ve hâlen bu mahpus cezaevinde gerçekten çok üzücü bu durum.

Görüşler, yine, Elâzığ Cezaevinde Diyarbakır Cezaevine göre daha kötüydü, otuz dakikadan fazla bir görüş yoktu, dört, beş ay beklenen dış doktorları vardı, kötü muamele iddiaları, darp iddiaları vardı. Bu iddiaların araştırılmasına yönelik Diyarbakır Barosunun, Elâzığ Cezaevi yetkilileriyle görüşme isteği engellenmişti. Diyarbakır Barosunun Elâzığ Cezaevindeki darplarla ilgili, işkencelerle ilgili raporu konusunda da herhangi bir işlem yapılıp yapılmadığına dair Sayın Genel Müdürümüz bizi hâlen bilgilendirmiş değil. Yine soruyorum, net bir şekilde soruyorum: Diyarbakır Barosunun Elâzığ Cezaevi hakkındaki vahim iddialarla, işkence ve kötü muamele, darp iddialarıyla hazırladığı bu raporu hakkında herhangi bir işlem yapılmış mıdır, yapılmamış mıdır? Bunun net bir cevabını bekliyoruz.

Yine, nakiller çok sıkıntılıydı, yirmi beş, yirmi altı saat uzaktan gelen aileler vardı ve oldukça üzücü sahneler vardı.

Sakarya Üniversitesinde hukuk okuyan bir mahpus okuluna gidemediğini söylüyordu, mesela, böyle eğitim hakkının da gasbı oluyor. Böyle bir insanın en azından Sakarya Cezaevine nakli çok mu zor bir şeydir? Yani cezaevindeki insanları biz topluma kazandırmak istiyoruz. “Hukuk okumak istiyorum” diyor, hukuk okuyamıyor bu kişi. Cumanaz Hasan isimli Suriyeli bir kadın mahpus, sekiz aydır devlet koruması altında ama çocuklarıyla aylardır görüşemediğini söylüyordu. Kapüşonlu, askılı, baskılı yazılı üst, şal, kısa etek, kapri ve tayt niye yasak? Bunu da anlamak mümkün değil, bunlar da yasak.

Yine, Mülkiye Birtane, eski Vekilimiz, HDP Vekili, 2 ayrı kanser hastalığı olan Vekilimiz, cezaevinden hastaneye nakiller sırasında kötü muameleler ve sözler duyduğu için hastaneye gitmeme kararı aldığını söylemişti bize orada. Bu çok üzücü bir sözdü, cümleydi gerçekten. Çünkü 2 ayrı kanser hastalığı olan birisi hastane kontrollerini sırf hakaret işitmek için yapmadığını bize söylüyordu ki bu da bu Meclisin eski bir vekiliydi, şu anda tahliye oldu ama biz orada ondan maalesef bu ifadeleri duyduk. Bunlar da hasta hakları konusunda nelerin çiğnendiğini gösteriyor.

“Mahpuslar 3 kişiden fazla fotoğraf çektiremez” deniyor. Bu, yönetmelikte var mıdır ama varsa nasıl mantıksız bir şeydir? Yani düşünün, 15 kişi bir hatıra fotoğrafı çektiriyor “Hayır, siz 3 kişiden fazla çektiremezsiniz.” diyor. O mahpusların 3 kişiden fazla bir fotoğrafı olamıyor yani 3 kişiden fazla çektirince o fotoğraf yok ediliyor. Bunu da benim aklım, mantığım almıyor, bunun mantık neresinde bunu da açıklamasını isteriz.

Yine, “Darp yok.” deniliyor ama spor yaparken Mazlum Deniz isimli bir mahpus müdür çağırıyor diye içeri götürüldüğünü, dövüldüğünü ve bu dövme seslerinin diğer mahpuslar tarafından da duyulduğunu, bunun üzerine mahpusların komisyona başvurduğunu bildiriyordu. Mesela, bunlar raporlara girmeli diye düşünüyorum.

Dilekçelerin cevaplandırılmaması önemli hususlardı.

Yine, ikincil bir ceza yöntemine dönüşen disiplin cezaları insanların infazını yakıyor, çok basit gerekçelerle disiplin cezaları veriliyor. Bunu en son gittiğimiz Keskin Cezaevinde, biraz evvel Sayın Yayman'ın da belirttiği gibi, Enes Evren Civelek'in dramında gördük. Aslında, bir yıl önce büyük bir aile felaketi yaşamış bu insanın en azından Keskin'den Düzce'ye nakledilmesi gerekiyordu çünkü Düzce Keskin arası aile korkunç bir kaza geçirmiş ve araba uçuruma yuvarlanmıştı. Bu kişinin nakledilmemesi hususu için sadece basit bir disiplin cezası gösteriliyordu, demek ki disiplin cezaları meselesi çok keyfi bir şekilde uygulanabiliyor.

Cezaevi memurları ve idare tarafından mahpuslara yönelik hakaret ve darp gibi olayların önüne geçilmeli ve sorumluları hakkında gerekli cezai işlemler yapılmalı. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Avşar ve Tekin Türkiye ihlal kararı da bulunmaktayken mahpusların uzak cezaevlerine gönderilerek ailenin ve mahpusun tekrar cezalandırılması uygulamasından vazgeçilmelidir. Bakın, AİHM'in bu konuda bir kararı var. Türkiye cezaevlerinde şu anda cezaevleri yollarında kazalar geçiren, ölen, yaralanan çok insan var; bu çok sıkıntılı bir durum. AİHM bu konuda bir ceza verdi Türkiye'ye, ihlal kararı çıkardı. Ama şu anda yirmi beş, yirmi altı saat uzak yollardan gelen insanlar var, eğitim hakkı gasbedilen insanlar var, aylarca oğlunu göremeyen anneler, babalar var, maddi, manevi büyük sıkıntılardan okula gidemeyen çocuklar var; çok büyük bir sıkıntı. Yani buna odaklanmalıyız Sayın Genel Müdürlük, bu konunun halledilmesi gerekiyor yoksa bundan sonra Enes Evren Civelek ailesinin yaşadığı gibi büyük dramlar başka cezaevlerinde de yaşanabilir.

Son olarak şunları söylemek isterim: Şimdi, biz bu ziyaretleri yapıyoruz ve insan hakları ihlallerini tespit ediyoruz, bağımsız bir Komisyonla gidiyoruz. Hepimiz de şunu bilmeliyiz arkadaşlar: Yani cezaevlerinde her kesimden insan olabilir, sağcısı, solcusu, Türk'ü, Kürt'ü, dindarı, ateisti ve biz hepsini de görüyoruz. İşte, kimi yerde Kürt meselesinden içeri gireni görüyoruz kimi yerde Türk milliyetçisi yapıyla içeri giren insanlarımızı görüyoruz. Mesela, Keskin Cezaevinde Sivas katliamından mahkûm bir arkadaşımızı görmüştük, Türk milliyetçisi bir mahpus, o, cezaevindeki ihlallerden bahsediyordu, "Buradan çıkan insan asıl, terörist olur." diyordu bu Türk milliyetçisi mahkûm arkadaşımız; böyle durumlar var. O yüzden hepimiz şunu bilmeliyiz: A'dan z'ye her kesimden insan olabilir buralarda. Biz orada bir kesimin, bir etnisitenin hakkını, hukukunu değil, tüm insanların çiğnemenin hakkını, hukukunu talep etme amaçlı oradayız.

İkinci olarak da ziyaretlerimizde her farklı partiden vekillerimiz oluyor. Bazen mahpuslar şikâyetini anlatırken bazı vekil arkadaşlarımız mahpuslarla tartışabiliyor, siyasi eleştiri gibi algılıyor oradaki ihlal vurgularını ve karşılıklı tartışma yaşanıyor. Bu da Komisyonumuzun bağımsız görüntüsüne bence gölge düşürüyor. Zaten biz o insanlarla orada bir on, on beş dakika görüşüyoruz. Dört duvar arasında, bir cezaevinde çok zor koşullarda yaşayan insanlar, bırakalım, anlatsın o insanlar, biz değerlendirmemizi dışarıda, işte, buralarda yapıyoruz.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sayın Gergerlioğlu, tamamlar mısınız.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Buna da dikkat edilmesi gerektiğini düşünüyorum. Yani cezaevi ziyaretleri mahpuslarla tartışma yeri değildir.

Saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Teşekkürler.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

6.-Komisyon Başkanı Hakan Çavuşoğlu'nun, Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun Hükümlü ve Tutuklu Hakları Altı Komisyonunun Diyarbakır ve Elâzığ Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporlarının görüşmelerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Şimdi, yalnız bizim Ceza Kanunu’muza göre, hangi eylem ve fiillerin suç teşkil ettiği net ve açıktır ve Ceza Kanunu’muzun cezanın kanuniliği ilkesidir. “Kürt meselesi” adı altında bir suç söz konusu değildir, bu, başka bir suç olarak tanımlanmıştır; bunu özellikle ifade edeyim. Bu terim, doğru bir terim değildir. İsterseniz süre vereyim, sözünüzü geri alın.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Yani buradaki bizim kastımız her kesimden insan bulunduğu dairdir. Biz Türkiye’de yargının bağımsız olduğuna inanmıyoruz.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – “Kürt meselesinden yatan” dediniz de onun için...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Evet, ben sözümün arkasındayım. Kürt meselesinden yatan insanlarımız var.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Kürt meselesi, öyle bir mesele yok. Terörden yatanlar var, meseleden yatan yok.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Yargı bağımsız değil. Yargı Türkiye’de siyasallaşmış bir durumda.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Peki, peki.

Dediğim gibi, tekrar ediyorum, cezaların kanuniliği ilkesi gereğince suç teşkil eden eylem ve fiiller Ceza Kanunu’muzda tanımlanmıştır dolayısıyla hangi suçtan hangi cezaların verileceği bellidir. Bunu da katılmak mümkün değildir.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – O, bir örnek. “Her kesimden insan bulunuyor.” demek istiyorum ben zaten orada.

IV.- KONU (Devam)

A) ALT KOMİSYON RAPORLARI (Devam)

1.- Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonunun Diyarbakır Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu ile Elâzığ Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu’na ilişkin görüşmeler (Devam)

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Oya Hanım, Hüseyin Bey bir araya girmek istiyor. Hemen akabinde size söz veriyorum.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Peki.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ondan sonra da Ali Haydar Hakverdi’nin söz talebi var.

Arkadaşlar, şöyle, Meclisimiz de çalışıyor malumunuz, dediğim gibi, buna da dikkat ederseniz çok memnun olurum açıkçası çünkü burayı açıp, kapatıp, ara verip, oylama yapıp tekrardan gelmek de hoş değil.

Buyurun.

HÜSEYİN YAYMAN (Hatay) – Teşekkür ederim Başkanım. Sadece bir cümleyle katkı vermek istedim.

Doğrudur, Ömer Faruk Gergerlioğlu Bey’in bahsettiği Enes Evren Civelek’in gerçekten çok ciddi bir sıkıntısı var. Fakat bizim Komisyonumuz da çok takdire şayan bir tavır göstermiştir. Genel Müdür normal şartlar altında... Değerli Başkanım, sizi de inşallah en kısa zamanda misafir etmek istiyoruz. Biz koşullara girdiğimizde ne cezaevi personeli ne Genel Müdürlük personeli hiçbir bürokrat arkadaşımız olmadan, danışmanlar dâhil, sadece milletvekillerimiz ve İnsan Hakları Komisyonumuzun raportörleri bulunmaktaydı. Bu kuralın tek istisnası, Enes Evren Civelek meselesinde olmuştur. Orada çok ciddi bir sıkıntı vardır. Genel Müdür Yardımcımız Mehmet Yılmaz içeri çağırılıp, Kırıkkale Başsavcımızı içeri çağırılıp Enes Evren Civelek’in bu mağduriyetinin giderilmesi konusunda bir ricada bulunulmuştur

ve onların da bize söylediği, kendisinin mayıs ayı içerisinde istediği yere nakli konusunda Genel Müdürümüzün bir talimatı olmuştur. Tutanaklara geçmesi bakımından önemsedim. Neden önemsedim bunu? Çünkü hakikaten bu konular önemli, bu meseleye bizim şaşı bakmadığımızı -yani eğer bir hak ihlali varsa- bu meselede iktidar-muhalefet, AK PARTİ, MHP, CHP, HDP olarak ortak bir tutum aldığımızı arz etmek istedim.

Teşekkür ediyorum Başkanım, kusura bakmayın.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Biz teşekkür ederiz.

Sayın Eronat, buyurun.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarımız, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürümüz, hâkimlerimiz; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Biz Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonu olarak tamamen tarafsız gözle bir çalışma yaptığımıza ben yürekten inanıyorum. En azından şahsım adına şunu söyleyeyim: Girdiğim koğuşlardaki mahkûmların ağzından çıkan her kelimeyi -yani üniversiteden de kalma bir alışkanlığım var- satırı satırına yazıyorum ağızlarından çıkan her kelimeyi, daha sonra gelip temize çekiyorum ve komisyon raporlarıyla da karşılaştırıyorum. Not aldığım her konunun da komisyon raporlarında bulunduğunu gözlemliyorum.

Şimdi, burada muhalefet şerhlerine geleceğim ben. Muhalefet şerhleri bir partiye vurma ve hakaret etme metinlerine dönüşmemelidir. Çünkü bu muhalefet şerhleri de yarın öbür gün gene insan hakları olarak Avrupa Komisyonlarına giden şerhlerdir. Dediğim gibi, bu metinler, bir iktidar milletvekili olarak söylüyorum: “Bizlere vurma metnine dönüşmemeli.” Evet, iktidar olarak daha tahammüllü olmalıyız ama hani bu da “vurun abalıya” hâline dönüşmüş durumda. Örneğin, şerhlerden birinde -ben tutanaklara geçsin diye bunları söylüyorum- tamamen yargı alanıyla ilgili olan konular bizim Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonu şerh raporuna girmiş. Cümle şu, yargı alanında söylendiği şekliyle diyorum: “AKP iktidarlari döneminde yeni ve usulsüz uygulamalar hayata geçirilmiştir.” Neye dayanarak söyleniyor? Not yok. Şu cümleye bakın: “Parti kadrolarının sistematik olarak yargı mekanizmalarında istihdamı...” Bu, haksız bir yaklaşım ve kişisel bir ön yargı. Muhalefet şerhine böyle bir cümle nasıl girebilir?

Şimdi, toplumda infial uyandıracak bir cümleyi söyleyeyim: “Ziyarete gelen ailelere tacize varan aramalar yapıldı.” Tacizden ne anlaşılıyor, o kadar geniş bir kelime ki? Ben bazen televizyonlardaki açık oturumları izliyorum. Aklınıza gelen her şey tacizin içine girer. Düşünün, cezaevindeki bir erkeğin veya kadının fark etmez, eşinin cezaevine girerken neye maruz kaldığını düşünmesi o insanda nasıl bir infial oluşturabilir? Yani eleştireyim derken aslında bizim halkımıza zarar verildiğinin ya farkında değiller ya da bilerek yapılan bir haksızlık bu.

Gene, bir cümle: “Mahpusların darbedilme korkusuyla görüşlere çıkmadığı...” Ben hiç böyle bir şeyle karşılaşmadım gezdiğim cezaevlerinde. Belki bireysel bir şey olabilir. Bir cezaevindeki infaz koruma memurunun bireysel haksızlığı olabilir. Böyle bir çoğul kelime nasıl kullanılabilir? Ben bu muhalefet şerhiyle ilgili daha çok şey var söylenecek ama en azından bu haksızlıkların da dile getirilmesi için söz aldım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Çok teşekkür ediyoruz Sayın Vekilim, çok sağ olun.

Buyurun Sayın Hakverdi.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Değerli arkadaşlar, ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Teknik ayrıntıya girmeyeceğim ama bazı konuları da alt komisyonda konuştuk, tekrarı olacak ama burada dile getirilmesi lazım. Tekrar dinleyecek olan arkadaşlardan özür dilerim şimdiden.

Şu hazırladığım şerh değil aslında çünkü şerh düşmedik, şöyle yaptık: Alt komisyonda çok güzel tespitlerin yapıldığı bir rapor olarak altına imza attığımızı söyledik, şerh düşmedik. Bir hazırlık yapma gereği duydum, size daha önce ulaştırsaydım belki daha faydalı olurdu, geç ulaştırdım, kusuruma bakmayın lütfen ama şöyle bir husus var: Yani bir tespit var, doğru, hepimiz duyuyoruz. Sayın Vekilimizin dediği gibi orada not alıyoruz. Bu, iddia olabilir, gerçek olabilir ama birçok verileri benzer yerden topladığınızda o iddianın sübutu güçleniyor ve algı da “Evet, bu böyle.” şeklinde tarafımda oluşuyor çünkü farklı farklı verileri farklı farklı yerlerden toplayıp ortaklaştırdığımızda benzer sonuçları alıyoruz.

Şimdi, burada tarafımıza gelen mektuplar oluyor, ulaşan avukatlar oluyor. Cezaevi görüşlerimizde hepsini bir bütün olarak değerlendirerek bir sonuca ulaşmaya çalıştık. Tespitlerin tamamına katılıyoruz, eksik kalmamış, çoğu anlamıyla da tespitler tamam ama bakış açılarımız farklı. Şimdi, biz bu tespiti yaptık, evet, doğru, mevcut durum var ama bir, buna nereden bakıyoruz? Acaba bu hak ihlali mi, değil mi? O güvenlik dengesi ile insan hakkının ihlali arasındaki o ince çizgiye göre, bir arkadaşımıza göre hak ihlali olmayabilir, “Güvenlik gerekçesiyle bu şarttır.” denebilir. Özellikle bürokrasi tarafından daha çok güvenlik aşamasında yaşayacakları sıkıntıdan çekinebilirler ama bizim durduğumuz yer itibarıyla da insan hakları hak ihlali daha ağır bastığından ona dair yorum yapma gereği duyduk.

Şimdi, sorunlar ortak, çok güzel bir rapor hazırladık ama çözümlerimiz de farklı olabilir yani baktığımız yer farklı olduğu için çözüm önerilerimiz de farklı olabilir. Tam da bu gerekçeler ve tespitlerle beraber çözüm önerilerimizi de biz rapora sunduk. Şimdi, tabii, bu, rapora girer mi mesela, raporun eki olabilir mi? Olabilirse memnun oluruz ama “Mutlaka şerh olarak rapora girmesi gerekiyor, ekinde kalması lazım.” diyorsanız, bunu şerh olarak kabul edin. Yani o yüzden, raporun ekinde mutlaka bizim de önerilerimizin bulunmasını istiyorum.

Başka bir şey, ben bir işe yaramak istiyorum.

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – Karar değiştiriyorsunuz.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Karar değiştirme anlamında değerlendirmeyin.

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – Geçen günkü toplantıda öyle olmadı, şerh koymadınız.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Yok, öyle oldu.

Şerh koymadık, zaten bu şerh değil. Bakın, katılıyorum, çözüm önerilerimle beraber sunuyorum. İşte, baktığımız yer açısından farklılık olabilir. Bunun hukuken ya da yasal olarak ya da yönetmelik gereği şerh olarak kalması gerekiyorsa rapor ekinde şerh olarak kabul edin. “Yok, hayır, bu hâliyle bu da ekinde kalabilir.” diyorsanız şerh kabul etmeden ekinde kalmasını arzuluyoruz. Usulen yöntemi Komisyon Başkanlığımız belirlesin.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ben o raporu okumadım açıkçası.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Yani ortaklaştığımız çok nokta var tabii ki.

Şimdi, demek istediğimiz şu: Mesela, burada kelepçeli muayeneden tutun sağlık sorunlarının çözüm önerilerine kadar sağlık sorunları... Aslında cezaevlerindeki temel problem, cezaevlerinin çok yoğun olması, kapasitesinin üstünde olması, personel sayısının yetersiz olmasından kaynaklı birçok sağlık sorunları, personelin sorunları, görüşler, birçok şey ortaya çıkıyor. Mesela, ben sevk ücreti yapılmaması gerektiğini ama bu işin kötüye kullanılmaması gerektiğini... Raporda çözüm önerisi olarak bunlar yok çünkü. Ya da kelepçeli muayenenin mutlaka ayrıntılı değerlendirilmesini, o yükün bütün

arkadaşlar ortak... Mesela Jandarma diyor ki: “Doktorum, siz bu kelepçenin çıkartılmasını istiyor musunuz?” “Evet, istiyorum, kelepçesiz muayene yapmak istiyorum.” diyor. Jandarma hemen tutanağa başlıyor, oturuyor diyor ki: “Bir dakika, bunu, tutanağa al.” Doktor bu sefer diyor ki: “Jandarma topu bana attı, mesuliyet bende, bu adamın başına bir şey gelir; camdan atlar, kaçar, bana bir şey yapar, o zaman yok yok kalsın, kelepçeli muayene yapayım.” diyor. Zaten mahkûm o seviyeye gelene kadar o kadar zorlanıyor ki çünkü yoğunluk var, sevk zor, hastaneye ulaşmak zor, hastaneye ulaştığında kelepçeli muayene yapılmayı kabul etmediğinde süreç hop tekrar başa dönüyor ve bu tip sıkıntıları aşabilmek için hem doktorun yükünü hem jandarmanın yükünü alabilecek yeni bir düzenlemeye, ayrıntılı düzenlemeye ihtiyaç var. Bunların hepsi farklı farklı çözüm önerileridir; şerh olarak kabul ederseniz, siz bilirsiniz, şerh olarak ekleyelim. Yani amacımız bir şeylere muhalefet etmek değil ancak çözüm önerisi noktasında ayrılıklarımız varsa bunun da rapora ek olarak dâhil edilmesini istiyoruz.

Tek tek ayrıntıya girmeyeceğim ama ben bir işe yaramak istiyorum. Şurada yaşadığımız sorunların çözümü anlamında mutlaka ama mutlaka bir adım atmak lazım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ali Haydar Bey, şerh illa olumsuz olmuyor, olumlu da şerh oluyor; onun için problem yok. Ben değerlendireceğim.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) - Evet, nasıl kabul ederseniz Başkanım.

Şöyle bir şey, bu yükü bürokrat arkadaşlarımızın omzunda da bırakmayalım; bu, siyasi bir iradeyle yapılabilecek bir şey. O yüzden bu siyasi iradeyi mutlaka ortaklaştırarak göstermek gerekir. Bakan Bey’den randevu alınıp gidilebilir, izah edilebilir, ortaklaştığımız dokunuşlar hemen birlikte yapılabilir çünkü tespitler doğru. Sonuç almak adına, kısmi rahatlatma adına en azından bugüne dair cezaevindeki mahkûmların durumunu kısmen rahatlatmak adına fiilî olarak bizim adım atmamız lazım.

Ben bunu öneriyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Öncelikle ben çok teşekkür ediyorum.

Tabii, henüz ulaştığı için okuyamadık; ne gibi bir öneri var onlara da bir bakacağım inşallah, değerlendireceğim ama -ifade ettiğim gibi- şerh illa olumsuz olur anlayışı söz konusu değil, olumlu da bir şerhtir.

Şimdi, tabii çok sayıda cezaevi dolaşıyoruz; Sincan’da ben de bulunmuştum. Bundan sonraki süreçte de... Tabii, bunların gerçekten de...

HÜSEYİN YAYMAN (Hatay) – Davet ediyoruz Başkanım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Davet etmenize gerek yok zaten Hüseyin Bey.

HÜSEYİN YAYMAN (Hatay) – Estağfurullah yani beraber olalım, arzu ediyoruz.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ama Almanya’ya davet etmiyorsunuz.

HÜSEYİN YAYMAN (Hatay) – Yalan oldu Başkanım Almanya.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Şimdi, arkadaşlar, şöyle söyleyeyim: Tüm cezaevlerinin incelenmesinden sonra gerçekten ortaya çıkan raporlarla ilgili olarak ortaklaşan hususların varlığına şahitlik edeceğiz; elbette hem Ceza ve Tevfikeyleri Genel Müdürlüğümüz buraya katılarak hem de Bakanımıza giderek. Çünkü burada, Türkiye’nin standartlarının yükseltilmesi, insan haklarının geliştirilmesi ve korunması konusunda iktidarıyla, muhalefetiyle samimi bir şekilde bir tavır, bir anlayış ortaya koymaya çalışıyoruz. İstisnalar kaideyi bozmaz, onu da özellikle ifade etmek isterim tabii ki.

Burada yapılan tespitlerin, beyan, şikâyet ve ifade olduklarını söylemeliyiz. Mesela bizim Sincan Cezaevindeki ziyaretlerimiz sırasında müşahade ettiğimiz bir şey vardı: Suyun az olduğuyla ilgili... Siz de vardınız değil mi, Sayın Hakverdi?

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Evet.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Hâlbuki sonra yetkililere sorduğumuzda, Ankara’da yaşayanlar için günlük ortalama belirlenen kişi başına su miktarının oradaki hükümlü ve tutuklular için de ortalama aynı belirlendiğini ve onun kullanıldığını bize ifade ettiler. Bir adım öteye gittiğinizde, suların kimi kovalarla, leğenlerle ya da şeylerle toplandığını, biriktirildiğini görmüş olduk. Şimdi, eğer içerideki tutuklu ve hükümlü kişilerin böyle bir anlayışla hareket etmesi durumunda gerçekten samimi olarak eksikliklerin ifade edilmesi söz konusu olduğunda endişeler ortaya çıkıyor; bilmiyorum anlatabildim mi?

Maalesef, insan hakları konusu, hem dış politika enstrümanı olarak kullanılıyor hem siyasi enstrüman olarak kullanılıyor hem akla gelebilecek her türlü enstrüman olarak kullanılmak isteniyor. Bizim için önemli olan vatandaşımızın insan hakları anlamında standartlarının geliştirilmesi ve haklarının muhafazası olmalı. Biz bu konuda Komisyon olarak, Başkan olarak, samimiyetimizi muhafaza ediyoruz, bundan sonra da muhafaza etmeye devam edeceğiz. Kaldı ki, gelen her meselenin gerek dilekçelerle iletilen gerekse milletvekili üyelerimiz arasında iletilen veya telefonla ulaşılsa bile süreç içerisinde genel müdürlerimi aramak suretiyle o konunun –neyse- giderilmesi, karşılanması hususunda görüşmelerimiz de oluyor ve bunlardan olumlu neticeler de alıyoruz. Bu konuda Komisyonumuzun böyle bir güzel tarafı da var. Yeter ki samimiyet, yeter ki insan hakları özü olsun işin. Siyaset etmek, bir yere mesaj göndermek veya ülkeyi kimi kurum ve kuruluşlar nezdinde, uluslararası platformlarda mahkûm etmek ve bu saikle kategorik olarak birtakım girişimler yapmak, bunlar asla kabul edemeyeceğimiz şeyler; sizleri de tenzih ediyorum. Olan şeyler bunlar çünkü Türkiye’nin yaşadığı süreçte nelerle karşılaştığımızı biliyorsunuz. Bir üslup, bir metot olarak bunu kimi terör örgütlerinin kullandığını da biliyoruz açıkçası.

Teşekkür ediyorum.

Şimdi Osman Nuri Gülaçar Beyefendi’ye söz vereceğim ama...

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Çok kısa bir şey ekleyebilir miyim?

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ali Haydar Hakverdi, buyurun.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Sayın Başkanım, şimdi, mesela, onu fark edebiliyoruz, sizin dediğiniz bir algı yönetimini kullanarak şikâyet ile bir gerçekliği ayırt etmeye çalışıyoruz bizler de yani her şeye dâhil olmuyoruz. Oradaki o suları da gördük ama mesela başka bir şey var: O sular çamurlu akıyordu, sebebini biliyoruz, boru hattının eski olmasından dolayı, “Değiştii.” diyor arkadaşlar, sonra ziyaret etmedik ama umarım o şikâyet kalkmıştır. Bir süre akıtıyorlar, çamur gidiyor, ondan sonra giriyorlar falan gibi.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Doğru bir tespit, doğru.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Yani ne gerçek? “Ya, baştan çamurlu akıyor ama akıyor, işte bunun dengesinin sağlanmasına ulaşabiliyoruz.”

Dilekçe sıkıntısına dair ben kendi yaşadığım olay üzerinden gidiyorum. Mesela Edirne F Tipinde ta 2016’da tarafıma gönderilen mektuba engelleme koyulmuş, mahkûmun kendisi Anayasa Mahkemesine başvuruyor, burada bir hak ihlali tespit ediyor, diyor ki: “Nasıl böyle bir komisyon üyesine bu mektubu engellersiniz?” ve gerekçe çok kötü, paylaştım alt komisyonda. Aynı cezaevi Anayasa Mahkemesinin kararından on beş gün sonra bu ihlalde ısrarcı oluyor ve tarafıma gönderilen bir mektubu tekrar engelliyor ama aynı şahsın aynı içerikli Hüseyin Başkana yazdığı mektubu gönderiyor, çok ilginç. Şimdi bu uygulamalar, bu keyfi uygulamalar insanı rahatsız ediyor tabii.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Bunlar mutlaka giderilmesi gerekiyor tabii ki.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Şimdi, bunun üzerinden çıkarımlar yaparak bir sonuca varmak mantıklı. Her şikâyet gerçek değildir, bunun farkındayız ama onu da süzüyoruz emin olabilirsiniz.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Eyvallah, tamam, çok teşekkürler.

Şimdi, Osman Nuri Gülaçar Milletvekilimize söz veriyorum.

Arkadaşlar diğer tarafta Genel Kurul devam ediyor, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğümüzün de söyleyecekleri var.

Buyurun Sayın Vekilim.

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlar; Mardin Milletvekilinin şerh olarak yazmış olduğu şeyin özellikle ilk sayfası bizim açımızdan aslında kabul edilemez bir durumdur. Burada bir cezaevinin şikâyetlere konu olan veya inceleme esnasında görüş de tetkik edip yazdığımız şeylerle ilgisi, alakası mevcut değildir. Kesinlikle tamamen siyasi, iç ve dış platformlara yönelik mesajlarla dolu bir...

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Algı operasyonu...

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – Tabii, tabii bir algı operasyonudur. AK PARTİ milletvekilleri bizim bunu kabul etmemiz mümkün değildir, hatta bunu şiddetle de reddediyoruz. İnsan Hakları İnceleme Komisyonu olarak gelip de sanki Diyarbakır Cezaevinde yaşanmış, sanki Elâzığ Cezaevinde yaşanmış hadiseler gibi bir girişle, bir girizgâhla bunu burada yapmış olması bizim kabul etmememiz gereken bir durumdur.

Onun dışında, geçen alt komisyonumuzda da ifade etmiştim, buradaki Komisyonumuza da bir daha arz etmiş olayım. Cezaevlerimizde yaşanan kimi kişisel kabul ettiğimiz, edebileceğimiz müdüründen kaynaklanan, mevcut birkaç infaz koruma memurundan kaynaklanan bir şeyin genele şamil edilmesi, kılınması doğru değildir. Biz insan hakları noktasında, özellikle Sayın Başkanımın da vurgulamış olduğu, 1980’li yıllarda Diyarbakır Cezaevinde yaşananlarla... Bugün, bizatihi Komisyon olarak kendimiz gittik, şahit olduk; belki de Türkiye cezaevleri içerisinde en rahat diyebileceğimiz cezaevlerinden biriyle karşılaştık, şahit olduk. Cezaevlerine methiye düzecek hâlimiz yok ama burada şeyi de böyle çok bonkörce mahkûm etme, o yapılan hizmetleri görmeme ve cezaevlerinin veya işte -ne bileyim- bakanlık üzerinden iktidarımızın eleştiriye konu olması çok da vicdanlı değildir; bunu da Komisyonumuza iletmış oluyoruz.

MEMET BÜLENT KARATAŞ (İstanbul) – Çok kısa bir şey söyleyeceğim.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Buyurun.

MEMET BÜLENT KARATAŞ (İstanbul) – Osman Vekilime katılıyorum. Biz o muhalefet şerhini kabul etmiyoruz, bunun sakat bir düşünce olduğuna inanıyoruz. Türkiye ve İnsan Hakları Komisyonu için belirlenmiş bir şerh olarak kabul etmiyoruz. Emir almış oldukları yerlere selam çaktıklarını düşünerek o şerhi kabul etmiyoruz. Bütün kurum ve kuruluşlarda eksiklikler, aksaklıklar olduğu kadar cezaevlerinde de olabilir. Burada bir art niyeti demokrasi düşmanlığı hâlinde, Türkiye’de demokrasinin olmadığını göstermek adına söylemeleri Türkiye açısından doğru değildir. Bu arkadaşların Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında bulunduklarının da farkında olmaları gerektiğine inanıyorum.

Sağ olun.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Peki.

Sayın Genel Müdürüm, söz sizde ve sizinle birlikte oylamamızı yapıp bitireceğiz. Dinlediniz arkadaşlarımızı.

Buyurun lütfen.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YILMAZ ÇİFTÇİ – Sayın Başkan, sayın üyeler, değerli katılımcılar; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Diyarbakır Ceza İnfaz Kurumları ve Elazığ Kampüs Ceza İnfaz Kurumları ziyaretine ilişkin olarak birkaç başlığa değinmek istiyorum.

Öncelikle şunu belirtmek istiyorum ki: Gerçekten bizim için Meclis İnsan Hakları Alt Komisyonu raporları çok önemli ve gerçekten kıymet veriyoruz. Biraz önce bahsedildiği gibi, Diyarbakır Cezaevi Kampüsü ziyareti sırasında dile getirilen, sularla ilgili, sıcak suyla ilgili ya da suyun yetersizliğiyle ilgili sıkıntıyla ilgili olarak, ziyaret sonrasında biz hemen gereğine tevessül ettik. Soğuk suyla ilgili olarak biraz şebeke sıkıntısı var; Büyükşehir Belediyesi 2’nci bir hat çekiyormuş, ihalesi sanıyorum tamamlandı, yakın vadede soğuk su yetersizliği meselesi hallolacak, Büyükşehir Belediyesi yeni bir hatla bu meseleyi halletmiş olacak. Sıcak suyla ilgili olarak yaz döneminde problem yok çünkü yazın güneş enerji sistemi de kullanılıyor ama kış döneminde sıcak su kazanlarının yetersizliğiyle ilgili bir problem vardı. Biz, ziyaret sonrasında hemen yeterli ödenekleri gönderdik; hem ısı kaybını önleyici tedbirler alındı hem de yeni doğal gaz kazanlarının oluşturulması için gerekli ihale işlemleri yapıldı ve yakın zamanda da çözülecek inşallah.

Yine “pembe oda” sıkıntısıyla ilgili olarak gerçekten de fiziki şartların çok iyi olmadığı söylendi. Hemen gerekli ödenek işlemini gerçekleştirdik. Şu anda inşaat devam ediyor. “Bir on gün sonra faaliyete geçecek.” dedi arkadaşlar. Yani, bugüne yetiştirmek için biraz gayret gösterdik ama 3 tane yeni oda oluşturulduğu için biraz zaman alıyor; on gün sonra bu sıkıntı da giderilmiş olacak.

Ben birkaç ana başlığa değinmek istiyorum Sayın Başkanım, sizin de belirttiğiniz gibi, raporda da dile getirilen hususlarla ilgili olarak.

Ziyaret süreleriyle ilgili olarak raporda da eleştiriler yer alıyor.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Diyarbakır için mi diyorsunuz?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YILMAZ ÇİFTÇİ – Hem Diyarbakır hem genel olarak...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Ayırırsanız daha iyi olur çünkü ayrı ayrı şeyler söylüyorsunuz.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Karşılıklı konuşmayalım lütfen.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YILMAZ ÇİFTÇİ – Şimdi, yani, mevzuat gereğince görüşlerin yarım saatten az, bir saatten fazla olmaması gerekiyor ve sürenin de ziyaretin fiilen başladığı tarihte başlatılması gerekiyor ve bizim uygulamamız da bu şekilde. Ancak takdir edersiniz ki bazı kurumlarda, sayı kalabalıklığı nedeniyle, bulunan herkese, gelen ziyaretçi durumuna göre ayda 3 kapalı, 1 açık görüş yaptırmak durumundayız. Yani, bu zaman süresini ayarlayabilmek için, bir saat olarak görüştürdüğünüz bir sürenin, kişi sayısının fazlalığı nedeniyle ve mesai içerisinde de bu görüşmeyi bitirmeniz gerektiği için bir saatten kırk beş dakikaya, kırk dakikaya ya da yarım saate indirilme durumu olabilir. Yani bu, tamamen fiziki durum itibarıyla yani hem sayısal anlamda hem de fiziki görüşme yerlerinden kaynaklı olarak yapılan bir düzenlemedir, ayarlamadır; yani bu, cezaevi mevcudunun artışına bağlı olarak, gelen ziyaretçileri bu takvim aralığında, saat aralığında ayarlamakla ilgili olan bir husus.

Sıcak su-soğuk su meselesiyle ilgili olarak da, yeni yaptığımız tüm kurumlarda kota sistemi uyguluyoruz. Bazı yerlerde ufak tefek farklılık arz ediyor ama kişi başı 150 litre soğuk su, 50 litre sıcak su ya da 200 litre soğuk su, 50 litre sıcak su olarak günlük kullanıma kota uygulaması yapıyoruz. Sincan Kampüste de kota uygulaması bulunmaktadır, Elâzığ Kampüste de.

“Hoş geldin dayaağı” şeklinde bir şey olması asla söz konusu olamaz çünkü cezaevinin, malum, ortak kullanım alanları, giriş çıkışları kamerayla takip edilmektedir ve kontrol altındadır; yatılan kısım dışındaki, özel alanlar dışındaki tüm ortak kullanım alanları güvenlik kameralarıyla izlenmektedir ve kayıt altına alınmaktadır. Dolayısıyla, tüm kurumlarımızda “mahkûm kabul birimi” dediğimiz, hükümlünün cezaevine ilk giriş yerinde, gerekli kayıt işlemlerinin yapıldığı alan da güvenlik kamerasıyla izlenmektedir ve takip edilmektedir. Geriye dönük olarak da belli bir süre bu kayıtları kontrol etme imkânımız vardır. Dolayısıyla, herhangi bir şekilde “hoş geldin dayaağı” şeklinde bir uygulama asla söz konusu olamaz. Eğer böyle bir iddia somut olarak varsa biz derhâl savcılığa adli-idari işlem yapmak için gönderiyoruz, bunu belirtmek isterim. Zaten ortak alanların izlenmesinin temel maksatlarından biri de bu aslında: Yani personelin de kontrolünü, otokontrolünü sağlamak, takibini yapmak. Eğer personelin, görevi dışında suistimal ettiği, kötüye kullandığı bir hak ve yetkisi varsa bunu da güvenlik kameraları vasıtasıyla takip etmek önemli diye düşünüyorum.

OTURUM BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Sayın Genel Müdürüm, değerli milletvekillerimizin odalarında misafirler var, Genel Kurulda sürekli yoklama var. Sizden rica ediyorum, son cümlelerinizi toparlayarak...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Benim sorularım...

OTURUM BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Yazılı olarak cevap verirsiniz. Ondan sonra, bu konuda, bir toparlayabilirsek... Yazılı cevapları gönderirsiniz.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YILMAZ ÇİFTÇİ – Son bir cümle o zaman Sayın Başkanım...

OTURUM BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Son cümleiniz Mahmut Tanal Bey’in kitaplarıyla ilgili olsun.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YILMAZ ÇİFTÇİ – Sayın Başkanım, ceza infaz kurumlarımızda 1 milyon 160 bin cilt kitabımız var; dolayısıyla, takdir edersiniz ki 1 milyon kitabın listesini göndermek hemen, kısa sürede mümkün olmuyor.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bir buçuk yıl oldu Genel Müdürüm.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YILMAZ ÇİFTÇİ – Zaten Komisyon da yazılı olarak bizden talep etti. Bunu yakın zamanda, inşallah...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Genel Müdürüm, bir buçuk yıl oldu ya, kaç yıl daha bekleyelim?

OTURUM BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Şöyle yapalım mı Yılmaz Bey: Biz bunu konuştuk, siz haklısınız fakat bu süre çok uzadı. Sizden ricamız: Ya, en azından Keskin Cezaevini veya Kırıkkale Cezaevini verin; tüm cezaevlerini değil, en azından mevzi olarak...

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YILMAZ ÇİFTÇİ – Tüm cezaevleri istendiği için Sayın Başkanım...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ankara, İstanbul’u verin.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Ama, Sayın Başkan, Alt Komisyon da Sayın Genel Müdürümüz için “Vakit kısaldı.” demiştiniz, konuşamamıştı; “Yazılı gönderin.” demiştiniz, yazılı gelmemiştir.

OTURUM BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Gönderir.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – En azından şimdi bizim sorularımıza beş dakikada sözel cevap versin Sayın Başkan.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Tüm kitap listemi istiyorum.

OTURUM BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Arkadaşlar, bakın, bu toplantı bitmeyecek.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Ama geçen sefer de dediniz.

OTURUM BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Yılmaz Bey, sizden ricam, iki cümle... Evet, bakın, milletvekillerim sürekli haklı olarak...

Evet, buyurun.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YILMAZ ÇİFTÇİ – Sayın Başkanım, dediğim gibi, çalışmamız devam ediyor. Yayın listesini komple göndereceğiz ancak şunu söyleyeyim ki yani bizim ceza infaz kurumlarımızda sakladığımız, gizlediğimiz ya da yasaklı herhangi bir yayın olamaz. Tüm yayınları biz kontrol ediyoruz, müdürlüklere de ara ara gerekli talimatları veriyoruz. Bu nedenle yakın zamanda inşallah göndereceğiz.

OTURUM BAŞKANI HÜSEYİN YAYMAN – Evet, teşekkür ediyoruz Yılmaz Bey.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YILMAZ ÇİFTÇİ – Elif Şafak’ın kitabıyla ilgili bir cümle söylemek istiyorum. Elif Şafak’ın kitabı zaten bizim ceza infaz kurumunda, kurumlarımızda var. Kurumlarımızda bulundurduğumuz bir kitabı vermememiz diye bir şey zaten söz konusu olamaz.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Kadın koşullarındaki kamera ve Veysel Avunan hakkında bir şey söylemediniz.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Arkadaşlar...

Bitirdiniz mi Sayın Genel Müdürüm?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ YILMAZ ÇİFTÇİ – Son bir cümle... O zaman, şu kamera meselesine bir cümleyle değineyim, bitireyim Sayın Başkanım.

Biraz önce belirttiğim gibi, ortak alanları güvenlik kamerasıyla izliyoruz. Kadın ceza infaz kurumlarında, kadın infaz koruma memurları vasıtasıyla bu izlemeyi yapıyoruz. Ancak yatakhane, banyo, tuvalet gibi özel alanları izlememiz asla söz konusu değildir. Genel alanların izlemesini yapıyoruz. Bunun sebebi de hem şiddet olaylarının önüne geçmek hem cinsel saldırı gibi olayların önüne geçmek -engellediğimiz birçok intihar var bu sayede- intiharların önüne geçmek.

Teşekkür ediyorum, çok sağ olun.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Veysel Avunan hakkında bir şey demediniz.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Evet, ben teşekkür ediyorum Sayın Genel Müdürüm.

Raporların görüşmeleri tamamlanmıştır.

Diyarbakır Ceza İnfaz Kurumu İnceleme Raporu’nu kabul edenler... Kabul etmeyenler... Rapor kabul edilmiştir.

Elâzığ Ceza İnfaz Kurumu İnceleme Raporu’nu kabul edenler... Kabul etmeyenler... Rapor kabul edilmiştir.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Muhalefet şerhi...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Evet, muhalefet şerhi zaten...

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Şerh olarak kabul edin o zaman. Çünkü grubumuzdan imza atmak isteyen arkadaşların haberi yok son anda yetiştirdim, onların da imzalarını dâhil edebiliriz Sayın Başkanım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Peki, çok teşekkür ediyorum.

Toplantıyı kapatıyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum.

Kapanma Saati: 16.07

